

Kauppa sekä sähkölaitteiden valmistajat ja maahantuojat pelkäävät, että jätelakiehdotukseen sisältynyt kaupan vastaanottovelvollisuus tulee pirstaloimaan sähköromun nykyisen keräysjärjestelmän ja nostamaan roimasti sähkölaiteromun keräyksen hintoja.

ELINA SAARINEN

Jätelakiehdotuksessa on pykälä, joka laajentaisi sähkö- ja elektroniikkaromun vastaanottopisteverkostoa monikymmenkertaiseksi.

Nykyisin kuluttaja voi palauttaa käytöstä poistuvat sähkölaitteensa tuottajayhteisöjen ylläpitämiin virallisiin keräyspisteisiin, joita on tällä hetkellä Suomessa yhteensä 500. Lisäksi sähköromun mobiilikeräystä järjestetään tänä vuonna 114 paikkakunnalla.

Keräyspisteverkostoa hallinnoivat Serty ry, ERP Finland ry ja Elker Oy:n kolme tuottajayhteisöä. Pisteitä operoivat lähinnä jätelaitokset, -yritykset ja kunnat.

Nyt lakiehdotus on nostamassa potentiaalisten vastaanottopisteiden määrän arviolta 13 000:een. Jakelijalla, siis kaupalla, olisi velvollisuus ottaa maksutta vastaan sähköromulaite, jonka asiakas tuo myymälään ostaessaan uuden vastaavan laitteen vanhan tilalle.

Sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteita myyvät kaupat että tuottajia edustavat tuottajayhteisöt vastustavat lakiesitystä.

Tuottajayhteisöt korostavat, että jo nykyisel-

Scanstockphoto

lä järjestelmällä saavutetaan hyvä keräystulos. Tavoite on ottaa talteen neljä kiloa SE-romua asukasta kohden vuodessa. Suomessa saatiin viime vuonna talteen noin kymmenen kiloa.

”Jos keräyspisteiden määrä monikymmenkertaistuu, totta kai kustannukset tulevat kasvamaan. Samalla järjestelmän pyörittämisestä tulee valtava logistinen haaste. Pelkään, että nykyjärjestelmä pirstaloituu täysin”, sanoo Serty ry:n toiminnanjohtaja **Arto Puumalainen**.

Puumalaisen mukaan kauppakeräyksestä on saatu makua jo paristo- ja akkukeräyksen yhteydessä, eikä sen organisoiminen ole halpaa.

PALAUTUS TURVALLISEKSI

Serty teetti alkuvuodesta Taloustutkimuksella kyselyn suomalaisten mielipiteistä sähköromujärjestelmästä. Tulosten perusteella järjestelmän

käyttäjät ovat siihen tyytyväisiä. 80 prosenttia kyselyyn vastanneista järjestelmän käyttäjistä oli sitä mieltä, että kierrätyspalvelu toimii jo nykyisellään erittäin hyvin tai melko hyvin.

Toisaalta vastaajat toivoivat myös lisää kierrätyspisteitä, etenkin kauppojen yhteyteen.

Kauppakeräyspisteisiin liittyy kuitenkin tiettyjä ongelmia. Kaupan Liiton asiantuntija ja ympäristövaliokunnan sihteeri **Marja Ola** korostaa, että sähkö- ja elektroniikkaromun vastaanoton pitäisi tapahtua mahdollisimman turvallisesti sellaisissa vastaanottopaikoissa, jotka ovat siihen tilojensa ja henkilökunnan osaamisen kannalta tarkoitettuja.

”Järjestelmä vaatii erityisosaamista. Esimerkiksi energiansäästölamput sisältävät elohopeaa. Evirakin on ottanut kantaa, että niiden vastaanotto ei saa tapahtua elintarvikkeita sisältävissä tiloissa”, Ola toteaa.

Tuottajayhteisöjä SELT, ICT ja Flip edustavan Elker Oy:n toimitusjohtaja **Sakari Sainio** ei usko, että kauppojen muuttaminen vastaanottopisteiksi edes nostaisi keräysastetta niin paljoa, että uudistus kannattaisi. Hän perustaa kantansa siihen, kuinka kuluttaja toimii palauttaessaan SE-romua.

”Lakiesityksen perusteluna on, että palauttaminen olisi kuluttajalle mahdollisimman helppoa. Mutta kuluttaja ei todellisuudessa toimi kuten lainsäätäjät ajattelee. Ei kukaan meistä ota vanhaa mikroalouunia kinaloon lähtiessämme kiertämään kauppoja ja ostamaan uutta”, Sainio huomauttaa.

Ola on samaa mieltä.

”Kun olemme tutkineet kuluttajan ostokäyttäytymistä, pienen sähkölaitteen valintaan vaikuttavat monet asiat kuten väri, malli ja hinta. Sitä

Sähkö- ja elektroniikkaromun keräys, uudelleenkäyttö ja hyötykäyttö

Vuosi	Toimitettu kotimaan markkinoille	Kerätty	Uudelleenkäytetty kokonaisuina tai osina	Kierrätetty	Hyödynnetty energiana	Käsitelty Suomessa	Käsitelty EU:ssa	Käsitelty EU:n ulkopuolella
2005	52 787,2	16 141,7	58,4	13 179,7	140,6	199	0	0
2006	139 064,4	39 676,6	545	31 198,1	1 966,4	37 815,5	145,3	20,5
2007	164 779,1	48 633,4	484,3	38 324,3	2 140,1	46 241	1 137	316
2008	162 594,1	54 628,8	475,9	44 925,7	2 148,5	49 937	3 265,5	1 059

Määrät ovat tonneja. Vuoden 2009 tiedot ovat parhaillaan tarkistuksessa, joten niitä ei ole vielä liitetty taulukkoon mukaan.

Lähde: Pirkanmaan ELY-keskus, Teemu Virtanen

Tuottajat eivät pidä järkevänä, että kaupat veloitettaisiin vastaanottamaan sähköromulaitteita.

kierretään etsimässä monesta kaupasta. Emme usko, että kuluttajat tulevat muuttamaan ostokäyttäytymistään kuten lainsäätäjät ajattelee.”

Hänen mukaansa pienempiä laitteita yleensä varastoidaan kotiin ja ne palautetaan kierrätyspisteisiin tai keräysautoon kerralla suurempina erinä. Harvemmin, kerran viidessä tai kymmenessä vuodessa vaihdettavia kylmälaitteita ostaessa kuluttaja sen sijaan tilaa usein asennuspalvelun ja sen mukana myös vanhan kylmälaitteen poiskuljetuksen.

Tuottajat korostavatkin, että kauppa huolehtii vanhojen laitteiden toimittamisesta keräykseen jo nyt, tosin vapaaehtoisesti. Vastaanoton tekeminen pakolliseksi ei toisi lisäarvoa suhteessa kustannusten nousuun.

KUKA MAKSAA?

Kauppa ja tuottajayhteisöt ovat erimielisiä siitä, kuka vastaisi kustannuksista, jos lakiesitys kuitenkin toteutuu ja kauppojen on alettava vastaanottaa sähköromua.

Lakiesityksen mukaan tuottajan on järjestettävä käytöstä poistettujen ja jakelijoiden pisteisiin kerättyjen tuotteiden kuljetus jakelijan vastaanotto paikasta jatkokäsittelyyn.

Kaupan Liiton mielestä tällainen keskitetty keräysmalli olisi edullinen ja ympäristövaikutuksiltaan parempi kuin hajautettu malli, jossa jokainen kaupan jakelupiste joutuisi itse järjestämään kuljetuksen kuluttajien myymälään palauttamille sähkölaitteille tuottajayhteisöjen keräyspisteisiin.

Tuottajayhteisöt puolestaan pitävät hajautettua mallia parempana.

”SE-romua menee jo nyt jakelijoiden omina kuljetuksina tuottajien vastaanottopisteisiin. Tuottajilla ei ole varaa ylläpitää kahta päällekkäistä järjestelmää. Lisäksi ajokilometrin

Direktiivin keräystavoitteet muuttuvat

■ Sähkö- ja elektroniikkalaiteromun keräystavoitteet muuttuvat todennäköisesti nykyisestä asukaskohtaisesta kilotavoitteesta prosenttitavoitteeksi.

Nykyisin osa jäsenmaista ei ole päässyt tavoitteeseen kerätä neljää kiloa SE-romua asukasta kohden, kun taas osa jäsenmaista saa talteen jopa kaksin- tai kolminkertaisen määrän.

Euroopan komissio esitti 1,5 vuotta sitten, että uudeksi keräystavoitteeksi asetettaisiin 65 prosenttia markkinoille viimeisen kahden vuoden aikana toimitetuista laitteista vuoteen 2016 mennessä. Laitteiden uudelleenkäyttöä rohkaistaisiin myös tiukoilla kierrätys- ja uudelleenkäyttötavoitteilla. Komissio ehdotti myös tuottajien määrittelyä Euroopanlaajuisesti ja rekistereiden harmonisointia.

Parlamentin ympäristökomitean **Karl-Heinz Florenz** kokosi helmikuun lopussa julkaisemaansa raporttiin muutosehdotuksiin jäsenmailta tulleita kannanottoja.

Jäsenmaat pitävät tärkeänä aiempaa kunnianhimoisten keräystavoitteiden asettamista, mutta ne ovat ehdottaneet muutoksia sekä prosenttitavoitteisiin että aikatauluun. Lisäksi on ehdotettu, että prosentti laskettaisiin kahden vuoden sijasta kolmen viime vuoden aikana markkinoille toimitetuista laitteista.

SE-laitekategorioiden määrää oltaisiin supistamassa nykyisestä kymmenestä viiteen. Laitteiden vientiin olisi tulossa myös tiukempia raportointi- ja valvontavelvollisuuksia, jotta estettäisiin romujen päätyminen kehitysmaihin käsittelyyn.

”Määrittelyssä on vielä paljon kesken, mutta pidämme hyvänä viiteen laitekategoriaan siirtymistä. Suomi tukee keräystavoitteen nostamista, tosin se ei yksin takaa korkeaa keräysastetta. On vaara, että keräys painottuisi painaviin ja arvokkaita materiaaleja sisältäviin sähköromuihin. Laskentatavat täytyisi määrittellä niin, että tilanne vastaisi todellisuutta. Tuottajan määrittelyn täytyy tapahtua kansallisella tasolla”, sanoo ympäristöministeriön ylitarkastaja **Tarja-Riitta Blauberg**.

Euroopan parlamentin ympäristövaliokunta käsitteli muutosehdotusta toissapäivänä (22.6.) ja sitä käsitellään suuressa valiokunnassa heinäkuussa.

päästöt kasvaisivat valtavasti. Se, että tuottajien pitäisi noutaa jakelijoiden vastaanottamat laitteet, on huonosti valmisteltua lainsäädäntöä”, Sainio sanoo.

Marja Olan mukaan jakelijoiden omat kuljetukset tuottajien vastaanottopisteisiin ovat lähinnä erikoiskaupan marginaaliratkaisuja, eikä niitä voida yleistää esimerkiksi päivittäistavarakaupan kuljetuksiin.

Kaupan Liiton Olan mielestä on perusteltua, että on vain yksi tuottajien yhteinen taho, joka hallinnoi keräystä ja kustannuksia.

”Merkittävä osa kaupan alan yrityksistä eli

jakelijoista on samanaikaisesti tuottajia. Siksi kauppa haluaa tehokkaan logistisen järjestelmän, joka on kustannustehokas ja jonka ympäristövaikutukset ovat mahdollisimman pienet”, Ola huomauttaa.

Kaupan Liiton teettämän elinkaarivaikutus- ja kustannusarvion mukaan keskitetysti organisoitu kuljetus tuottaisi neljä kertaa pienemmät kasvihuonekaasupäästöt ja maksaisi puolet vähemmän kuin hajautettu keräysmalli. Keskitetty malli maksaisi arviolta 12–22 miljoonaa euroa vuodessa, hajautettu malli puolestaan 35–45 miljoonaa euroa.

Etsitkö osaajaa? Tähtää VerkkoViestiin!

Lukijoina jo yli 2 000 jäte-, jätevesi- ja ympäristöalojen korkeasti koulutettua asiantuntijaa.

Kysy rekrytointi-ilmoittelusta:

Sauli Ilola, myyntipäällikkö,
040 546 1241, sauli.ilola@kemia-lehti.fi